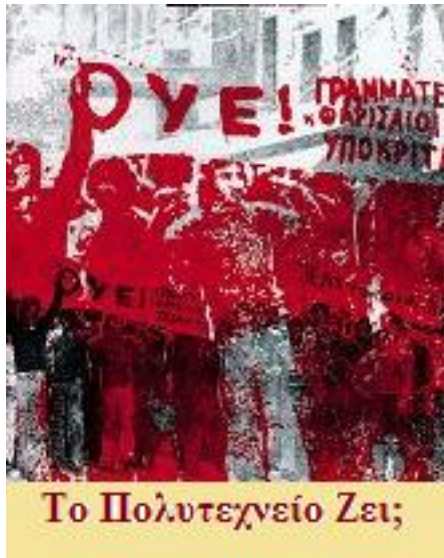

Ασφαλώς οι περισσότεροι αναγνώστες θα απαντούσαν καταφατικά στο ερώτημα που θέτει ο τίτλος του άρθρου. Ίσως μάλιστα οι πιο φανατικοί και καχύποπτοι από αυτούς δυσφορούσαν, αφού θέτει σε αμφιβολία ένα από τα κεντρικά συνθήματα του εορτασμού και των 36 χρόνων που ακολούθησαν την εξέγερση του Νοέμβρη. Η αλήθεια είναι, νομίζω, πως η απάντηση στο ερώτημα δεν είναι ούτε εύκολη ούτε μονολεκτική. Αποκτά νόημα μόνο αν γίνει σαφές το πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτή αναπτύσσεται. Εύκολα για παράδειγμα θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι η ληξιαρχική πράξη θανάτου του πολυτεχνείου έχει ήδη υπογραφεί πρώτα και κύρια από αυτούς που το δημιούργησαν. Κι είναι αλήθεια ότι πολλοί πρωταγωνιστές του Πολυτεχνείου κάθονται πια αναπαυτικά σε βουλευτικούς, υπουργικούς, δημοσιογραφικούς θώκους έχοντας εξαργυρώσει και με το παραπάνω τη συμμετοχή τους στον αντιδικτατορικό αγώνα και κουνάνε απειλητικά το δάκτυλο σε εκείνους, που συνεπείς στο δρόμο της αντίστασης, βρίσκονται απέναντι στην πολιτική τους. (Άλλοι πάλι αηδισμένοι, απλά πήγαν στο σπίτι τους). Το ίδιο εύκολα θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι το Πολυτεχνείο είναι "ζωντανό στις καρδιές μας" και η απόδειξη είναι ότι ακόμα πουλάει: Οι εφημερίδες ετοιμάζουν ειδικά λευκώματα και πλουτίζουν τη δισκοθήκη μας με μουσικά Cd . Τα κανάλια φιλοξενούν εκτενή αφιερώματα, τα σχολεία τιμούν με τη δέουσα μεγαλοπρέπεια συνδυασμένη με τις ανάλογες δόσεις συναισθηματισμού τον αγώνα των φοιτητών "που θυσίασαν τη ζωή τους για να ζούμε εμείς ελεύθερα". Σύσσωμος ο πολιτικός κόσμος αποτελείει φόρο τιμής τη μεγάλη μέρα, οι πρωταγωνιστές θυμούνται τα γεγονότα και βγάζουν λόγους νοσταλγίας, ενώ η αριστερά οργανώνει τριήμερες εκδηλώσεις μνήμης με μουσική υπόκρουση τα τραγούδια του Μίκη, τις εκκλήσεις και τα συνθήματα του ραδιοφωνικού σταθμού την ίδια στιγμή που οι παρευρισκόμενοι μπαίνουν συγκινημένοι στο κλίμα της εποχής αντικρίζοντας την πύλη, το τάνκ, τη ματωμένη σημαία κτλ.

Οι παραπάνω θέσεις, όσο κι αν φαίνονται διαμετρικά αντίθετες, στην ουσία τους συγκλίνουν. Και οι δυο θεωρούν το Πολυτεχνείο και το μήνυμά του τελειωμένη υπόθεση : Η πρώτη εκ προοιμίου και η δεύτερη στρογγυλεύοντας τις γωνίες, φιλτράροντας τα μηνύματα

και ευνουχίζοντας τελικά την πολιτική του παρακαταθήκη. Και η πολιτική αυτή παρακαταθήκη, που φαίνεται να τρομάζει την όποια εξουσία, λέει ότι οι αγώνες μπορούν να φέρουν αποτελέσματα, όταν δεν έχουν τους ποικιλώνυμους πολιτικούς ή συνδικαλιστικούς πάτρωνες που φροντίζουν επιμελώς και "επαγγελματικά" να τους αποδυναμώνουν. Όταν δε συκοφαντούνται συστηματικά και κατ' εξακολούθηση από μεγάλη μερίδα του τύπου καταγγελλόμενοι ως συνώνυμοι προδοσίας, που άλλο δεν κάνουν από το να εκθέτουν τη χώρα διεθνώς. Κάτω από αυτό το πρίσμα θα έλεγα ότι το Πολυτεχνείο σήμερα πνέει τα λοίσθια, στο βαθμό που αρχίζει να παγιώνεται στην ελληνική κοινωνία η αντίληψη, ότι οι πολιτικοί και κοινωνικοί αγώνες δεν είναι μόνο αναποτελεσματικοί αλλά και εθνικά επιζήμιοι, τη στιγμή μάλιστα που η χώρα δοκιμάζεται από τους κλυδωνισμούς της οικονομικής κρίσης. Το πολυτεχνείο ψυχорραγεί στο βαθμό που η αποχή έρχεται πρώτο κόμμα, που η μια κοινωνική ομάδα καλοβλέπει ή επιχαίρει με την οικονομική και κοινωνική υποβάθμιση της άλλης- λες και υπάρχει πάτος στην κατάσταση αυτή-, στο βαθμό που οι συνδικαλιστικές ηγεσίες, για να εξυπηρετήσουν άλλα συμφέροντα, μπαίνουν στη λογική των μονοδρόμων και πάει λέγοντας.

Από την άλλη πάλι τα συνθήματα του Πολυτεχνείου, που τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης έγιναν πολιτικά αιτήματα και σε κάποια στιγμή φάνηκε έστω και μερικώς να δικαιώνονται, σήμερα προβάλλουν επιτακτικά και τραγικά επίκαιρα. Αρκεί να μείνει κανείς στο τρίπτυχο που αποτέλεσε και το κεντρικό σύνθημα του Πολυτεχνείου, "Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία", για να το επιβεβαιώσει. Σήμερα δηλαδή, σε καταστάσεις πάλι έκτακτης ανάγκης, το ψωμί γίνεται σιγά-σιγά είδος πολυτελείας για ένα σημαντικό κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας, η παιδεία διολισθαίνει διαρκώς στα όρια της κατάρτισης και τείνει να απεμπολήσει το δημόσιο χαρακτήρα της και ασφαλώς τα πράγματα δεν είναι καλύτερα στον τομέα των ατομικών και κοινωνικών ελευθεριών. Σε ένα κόσμο, όχι απλά Οργουελικό, αλλά ακόμη χειρότερο, ο πλανήτης βιώνει τη δικτατορία των αγορών, η οποία δεν είναι μόνο οικονομική αλλά και πολιτισμική. Και αυτή είναι η χειρότερη. Διότι δημιουργεί μονοδιάστατους ανθρώπους, υπάκουους, φοβισμένους, ή αν θέλετε απλώς καταναλωτές. Το τραγικό μάλιστα είναι ότι πολλοί από μας είμαστε πρόθυμοι να αποδεχθούμε την περιστολή της ελευθερίας μας στο όνομα της προστασίας μας. Κι αν βέβαια περάσουμε και στα υπόλοιπα συνθήματα του Πολυτεχνείου, που πλαισίωναν το κεντρικό αυτό τρίπτυχο που μόλις περιγράψαμε, τα πράγματα γίνονται ακόμη χειρότερα: Τι να πει κανείς για εθνική ανεξαρτησία και λαϊκή κυριαρχία στους καιρούς του μνημονίου;

Ωρα να ανακεφαλαιώσουμε: Ο χρόνος που κύλησε από την εξέγερση του '73 διαμόρφωσε το μύθο του Πολυτεχνείου με παραλείψεις, μισές αλήθειες, ανακρίβειες και ψέματα. Η απόσταση βοήθησε, ώστε η μνήμη αυτή να ακρωτηριαστεί πολλές φορές και πάντως να γίνει ακίνδυνη. Αν θέλουμε να κρατήσουμε ζωντανό το Πολυτεχνείο σήμερα πρέπει να αρνηθούμε στην "επετριοποίηση" να μας εθίσει περισσότερο στην ευκολία της. Να μην παραδοθούμε στη νοσταλγία και να μη διστάσουμε να επικαιροποιήσουμε το μήνυμά του. Ένα στοιχείο πραγματικά δύσκολο που η ιστορία θα κρίνει αν τελικά κερδηθεί.